

İstanbul'un masalsı tarihi

Araştırmacı-arkeolog Mine Soysal, 'İstanbul Masalı' adlı kitabında tarih öncesi mağara yerleşimlerinden günümüze kadar İstanbul'un öyküsünü anlatıyor

Mine Soysal, "İstanbul Masalı" kitabında günümüzden yaklaşık 150 yıl öncesi Pera'yı şöyle anlatıyor: "Pera, zenginleşen kentin lüks tüketim merkezi olmuştu. Pera'da, zenginlere ait büyük konaklar, görkemli hanlar, şık mağazaların toplandığı pasaj yapıları, pastane ve lokantalar, tiyatro ve kabarelerle Paris'e özenen bir çevre yaratılmıştı. Sergiler açılıyor, tiyatro eserleri ve operalar sahneleniyor, konserler düzenleniyordu."

Soysal, önümüzdeki günlerde ikinci baskısını yapacak olan kitabında, tarih öncesi mağara yerleşimlerinden ilk köylere, ilk kent Byzantion'dan Bizans İmparatorluğu'nun başkenti Konstantinopolis'e ve Osmanlı başkentinden günümüze kadar uzanan, "yalnızca çocuklar için değil, her yaştaki kişiler için yazdım" dediği 300 bin yıllık bir İstanbul masalı anlatıyor.

İstanbul'un yanı sıra Anadolu'nun antik kentlerini de, buradaki ekonomik ve sosyal yaşamla birlikte canlı bir biçimde anlattığı çocuk kitapları yazan Soysal, bu kitaplardaki gerçeklik hissini ise arkeolog geçmişinden edindiği bilgilerin ışığında oluşturuyor.

Tarihi paylaşmak

1959 İstanbul doğumlu olan Soysal, İstanbul Üniversitesi'nde Eski Önasya Dilleri ve Kültürleri Bölümü'nden 1981'de mezun olduktan sonra, İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde araştırmacı ve arkeolog olarak çalışmaya başlamış. Türkiye'nin birçok farklı bölgesini gezererek kazı çalışmaları da yapan Soysal, bu süre boyunca kazandığı bilgileri paylaşmanın zamanı geldiğini düşününce, daha önce deneyip de yapamadığını 1994'te "başarmış" ve İstanbul Arkeoloji Müzesi'nden ayrılarak bir yayınevi açmaya karar vermiş. Ve böylece, çocuklara ve gençlere yönelik boyama kitapları, romanlar ve ağırlıklı olarak tarihi anlatılar yayımlayan "Günışığı Kitaplığı"nı 1996'da kurmuş.

Yayınevinin kurulmasıyla bir-

likte "Ala Kitapları" adıyla Anadolu'nun antik kentlerini anlatan

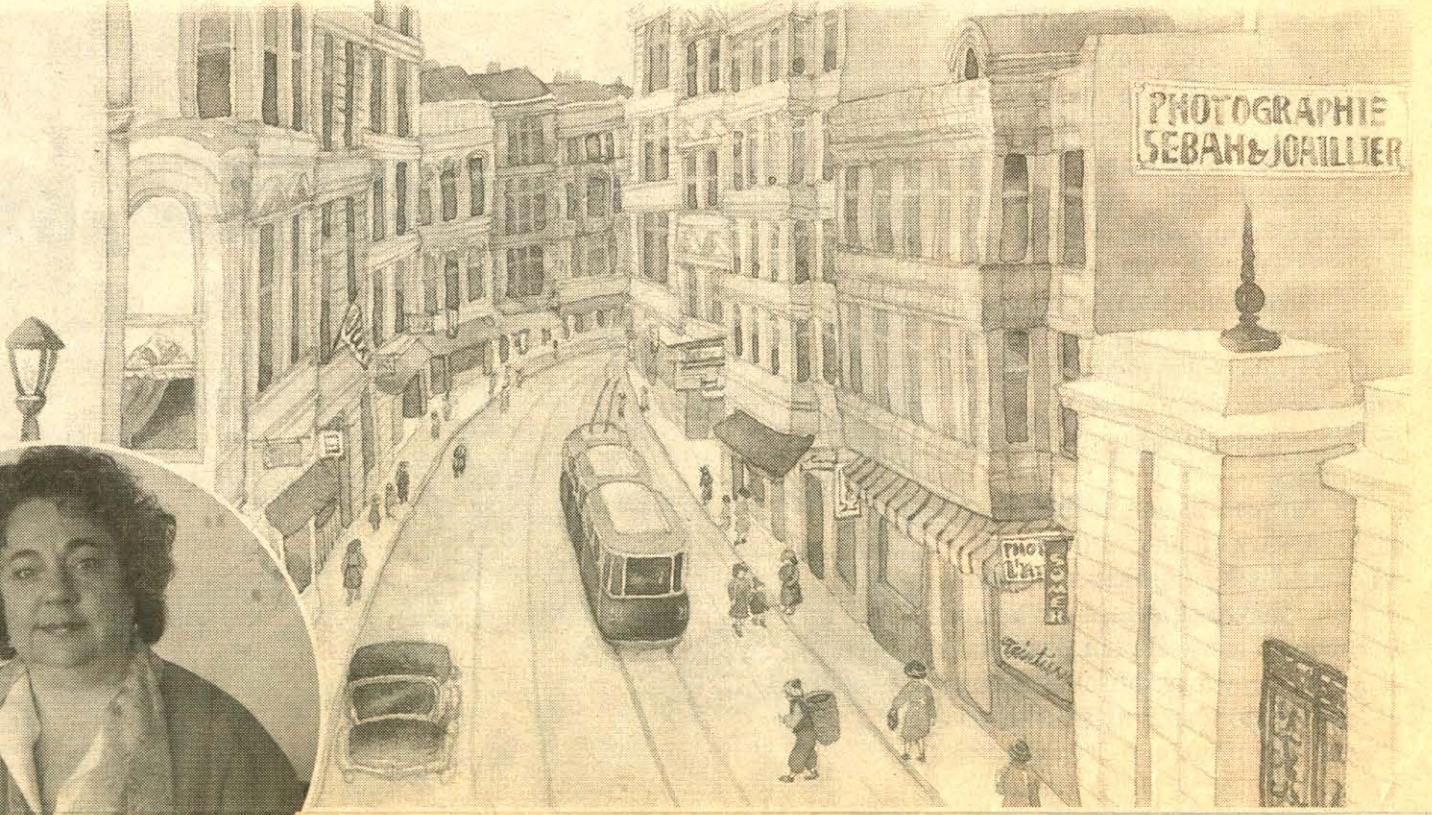
bir kitap dizisi çıkaran Soysal, Türkiye'deki çocuklara yönelik arkeoloji ve tarih eğitimi alanında öncülük eden bu çalışmalarını da önümüzdeki günlerde tek bir kitap altında yayımlayacak.

Ders değil, tartışma

Soysal, yılların kendisine kazandırdığı bilgileri ve deneyimleri, kitaplar yazarak çocuklarla aktarırken aynı zamanda çeşitli ilköğretim ve lise düzeyindeki okullarda eğitim programları düzenleyerek de paylaşıyor. Kitaplarında didaktik anlatımdan özellikle kaçınan Soysal, okullar için hazırladığı eğitim programını da ders gibi değil de öğrencilerle tartışma platformu gibi kurguluyor. "Formalitelere gerektirmediği için bugüne kadar daha çok özel okullarda eğitim programları düzenledim. Özellikle buradaki öğrencilerin hayatları ev ile alışveriş merkezleri arasında ibaret. Yaşadığı kenti ve tarihi sadece derslerden biliyor, dolayısıyla kent kültürü de gelişmemiş oluyor" diyen Soysal, en büyük amacının tarihi bilgiyle birlikte öğrencilere kent kültürünü de vermek olduğunu söylüyor.

Eyüp Tatlıpınar

eyup.tatlipinar@beyoglugazetesi.com

Sykai'den Beyoğlu'na

"Küçükken masallarla mutlu olduk. Çünkü, her masalda mutluluğa, iyiliğe ilişkin çıkarılacak bir ders; her derdin bir çaresi vardı. Belki de, günümüz İstanbul'unu gerçekten görmenin, gördükçe duymanın, duydukça bilmenin, bildikçe koruyarak yüceltmenin, onunla mutlu olmayı başarmanın sırrı da İstanbul Masalı'nda gizlidir" sözleriyle "İstanbul Masalı"na başlayan Mine Soysal, bu masal içinde Sykai'yi, Galata'yı, Pera'yı ve Beyoğlu'nu da anlatmış.

-1100'lü yıllar, Bizans İmparatorluğu: "... İtalya'dan gelen Cenevizliler de, Sykai'de (Bugün Galata) bir ticaret kurmuşlardı. Bir süre sonra Bizans'la ilişkisini bütünüyle koparan bu yerleşme, tam bir İtalyan kenti görünümündeydi. Galata, bir koloni kent olarak Osmanlı fethine kadar varlığını sürdürmüştür. Bizans

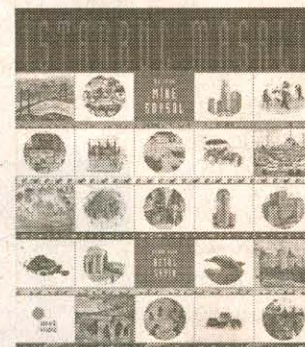
bu yakada, yalnızca, bugünkü Karaköy'ün bulunduğu yerdeki büyük bir kaleyi elinde tutabiliyordu. İşte bu kaleye bağlanıyordu."

-1700'lü yıllar, Osmanlı İmparatorluğu: "... İstanbul bütünüyle değişmeye başlamıştı. İzlenen en önemli genişleme, Galata'dan başlayarak Beyoğlu sirtlarına doğru hissedilen yayılmaydı. Yüz yıl kadar sonra Pera'da ikinci kent merkezini yaratacak olan bu yayılmanın mimarları, yabancı ülkelerin elçilikleri, İstanbul'da giderek artan Batılı nüfus ve zenginleşmeye başlayan yeni sınıftı.

Bu yeni sınıfı, Müslüman olmayan iş sahipleri oluşturuyordu. Böylece, günümüzün çok merkezli İstanbul kentinin ilk adımları da atılmış oluyordu."

-1920'li yıllar, Türkiye Cumhuriyeti: "O günlerde Haliç, kenti ikiye bölmüş; eski limanın iki yakasında, iki farklı yerleşme biçimi ve yaşam tarzı iyiden iyiye belirginlik kazanmıştı. Galata yakasında, Kabataş sınırlarında Beyoğlu'na doğru yayılan

kentin yeni merkezinde, modern ve Batılı bir yaşam tarzı gelişmişti. Beyoğlu'nda ahşap konutların arasında apartmanlar, iş hanları ve yabancı elçilik binaları yükseliyordu..."

İstanbul Masalı
Anlatan: Mine Soysal
Resimleyen: Betül Sayın
Günışığı Kitaplığı
Mart 2003,
108 sayfa, kuşe kağıt